

Antwoord op Statenvragen PS2023-1045

De leden van
Provinciale Staten

Beantwoording schriftelijke Statenvragen Statenleden Jan Daenen (PvdA Gelderland), Paul Smits (GroenLinks Gelderland) en Eric van Kaathoven (SP Gelderland) over de verkoop van Arriva.

Ingevolge het bepaalde in artikel 39 van het Reglement van Orde Provinciale Staten van Gelderland doen wij u hieronder het antwoord van ons college op de vragen van Jan Daenen, Paul Smits en Eric van Kaathoven toekomen.

Inleiding van de vragensteller:

Vandaag werd bekend dat Deutsche Bahn (een staatsbedrijf gericht op duurzame groei) Arriva op korte termijn gaat verkopen aan een Amerikaanse private equity investeerder genaamd "I Squared Capital" voor een bedrag van 1.6 miljard Dollar. Begin 2023 bleek een voornemen tot verkoop overigens al via journalistieke berichtgeving.

De PvdA, GroenLinks en SP zijn van mening dat het OV een publieke voorziening is. Het feit dat deze publieke voorziening nu gekocht wordt door een bedrijf dat alleen gericht is op het realiseren van een stevig rendement voor haar investeerders baart ons grote zorgen. Temeer omdat het verdienmodel van private equity er doorgaans op gericht is om onrendabele delen van een bedrijf te strippen zodat het overgebleven deel met winst doorverkocht kan worden.

Vraag 1:

Heeft u kennis genomen van de berichtgeving van de verkoop van Arriva?

Antwoord 1:

Ja, [Arriva Personenvervoer Nederland B.V.](#) (onderdeel van de [Arriva Group](#)) heeft ons mondeling op 7 september 2023 en schriftelijk op 19 oktober 2023 geïnformeerd over de wijziging van hun 100% aandeelhouder [Deutsche Bahn](#) naar [I Squared Capital](#).

In de concessiebeschikking Achterhoek-Rivierenland (tot december 2025 gegund aan Arriva Personenvervoer Nederland B.V.) is bijvoorbeeld een bepaling opgenomen omtrent de informatieplicht richting de provincie Gelderland over de wijziging van zeggenschap:

“Artikel 16 Overdraagbaarheid van Rechten en Verplichtingen:

- 16.2: Indien één of meer van de aandeelhouders van de Concessiehouder de meerderheid van zijn aandelen tijdens de looptijd van deze Concessie overdraagt aan één of meer derden (waaronder mede

Datum

28 november 2023

Zaaknummer

2023-013445

Blad

2 van 6

begrepen de huidige (overige) aandeelhouders), is de Concessiehouder verplicht hiervan onverwijld mededeling te doen aan de Concessieverlener.”

Daarom heeft Arriva Personenvervoer Nederland B.V. ons schriftelijk medegedeeld dat Deutsche Bahn op 18 oktober 2023 een verkoopovereenkomst heeft getekend met een bedrijf genaamd I Squared Capital, een wereldwijde infrastructuurbeheerder, voor de verkoop van de gehele Arriva Group. Dit betekent dat zij overgaan naar een nieuwe eigenaar, waarbij de voltooiing van de transactie uiterlijk in april 2024 wordt verwacht. Dit is nog onderhevig aan goedkeuring van de Raad van Toezicht van Deutsche Bahn en het Federale Ministerie van Digitale en Transportzaken van Duitsland. Daarnaast hebben wij kennisgenomen van berichtgeving in diverse media.

Vraag 2:

Is het voornemen tot verkoop eerder onderdeel van gesprek geweest tussen de provincie en Arriva?

Antwoord 2:

Nee, maar wij weten al wel enige tijd dat de Arriva Group ‘in de etalage staat’ en dat er dus een voornemen tot verkoop is. Daar maakten zijzelf geen geheim van.

Vraag 3:

Wat betekent deze verkoop van Arriva voor het openbaar vervoer in de diverse regio's van Gelderland op de korte en op de lange termijn? En voor de medewerkers van Arriva?

Antwoord 3:

Het overgaan van de aandelen heeft geen consequenties voor de lopende concessies. De concessies zijn contracten die juridisch bindend zijn voor alle partijen en Arriva Personenvervoer Nederland B.V. moet deze daarom te allen tijde nakomen. Medewerkers blijven bij hen in dienst met alle daarbij behorende rechten en plichten.

In Gelderland verzorgt Arriva Personenvervoer Nederland B.V. de concessie Achterhoek-Rivierenland. Daarnaast twee provinciegrensoverschrijdende concessies:

- Concessie Twente-ZHO, onderdeel treinverbinding Zutphen-Hengelo- Oldenzaal (samen met de provincie Overijssel);
- Concessie Openbaar Vervoer Limburg 2016-2031, onderdeel treinverbinding Maaslijn voor Nijmegen-Roermond (samen met de provincie Limburg).

Arriva Personenvervoer Nederland B.V. heeft ons verzekerd dat zij volledig toegewijd en gefocust zal blijven op het leveren van prestaties conform de concessievoorwaarden (korte termijn). Op lange termijn verwacht zij dat het samenwerken met I Squared Capital aanzienlijke voordelen zal opleveren voor alle interne collega's, hun passagiers en opdrachtgevers.

Vraag 4:

Welke mogelijkheden zijn er op dit moment binnen de concessies om de belangen van reizigers en werknemers zo goed mogelijk te borgen?

Datum

28 november 2023

Zaaknummer

2023-013445

Blad

3 van 6

Antwoord 4:

De concessiebeschikking en vervoersovereenkomst met de vervoerder is een instrument om de belangen van reizigers te borgen. Wij zijn hier als concessieverlener verantwoordelijk voor. De verantwoordelijkheid van partijen in deze overeenkomst verandert niet als een vervoerbedrijf of de moedermaatschappij van het vervoerbedrijf van eigenaar wisselt.

Vraag 5:

Hoe verhoudt deze verkoop zich tot het beperkt aantal inschrijvingen en daarmee de matige concurrentie die er op dit moment is voor de Gelderse concessies?

Antwoord 5:

Wij zien geen verband tussen wijziging van de aandeelhouder van Arriva Group en het aantal inschrijvingen die wij krijgen wanneer wij concessies in de markt zetten in OV-oost gebied (Flevoland, Gelderland, Overijssel). Wij hebben geen informatie waaruit blijkt dat het eigendom van Arriva Group invloed zal hebben op de activiteiten van Arriva Personenvervoer Nederland B.V.;

Vraag 6:

Op welke wijze kan deze verkoop van invloed zijn op de toekomstige aanbestedingsprocedures in Gelderland?

Antwoord 6:

Deze wijziging van de aandeelhouder van Arriva Group heeft in onze ogen een neutrale invloed op toekomstige aanbestedingsprocedures in Gelderland. Wellicht zelfs een positieve invloed, omdat het 'in de etalage staan' theoretisch gezien lange termijn investeringen zouden kunnen belemmeren.

Vraag 7:

Is het mogelijk om in toekomstige aanbestedingsprocedures voorwaarden op te nemen gerelateerd aan een toekomstige verkoop van een concessiehouder?

Antwoord 7:

Ja, wij kunnen een bepaling opnemen zoals is opgenomen in artikel 16 lid 2 van de lopende concessiebeschikking Achterhoek-Rivierenland, zie antwoord op vraag 1 over de aandeelhouder van de concessiehouder. Daarnaast nemen we ook voorwaarden op voor de concessiehouder zelf:

“Artikel 16 Overdraagbaarheid van Rechten en Verplichtingen:

- 16.1: De Concessiehouder mag rechten of verplichtingen uit hoofde van of voortvloeiende uit deze Concessie niet dan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de Concessieverlener overdragen aan (een) derde(n), onverminderd het bepaalde in artikel 41 van de Wet personenvervoer 2000.”

Datum

28 november 2023

Zaaknummer

2023-013445

Blad

4 van 6

Vraag 8:

Over I Squared Capital is weinig informatie te vinden. Wat voor een bedrijf is dit? Hebben zij binnen of buiten Nederland al meerdere vervoerders in handen? Zo ja, welke en wat zijn de ervaringen bij die vervoerders?

Antwoord 8:

Volgens de informatie die wij hebben ontvangen van Arriva Personenvervoer Nederland B.V. is I Squared Capital een onafhankelijk wereldwijd investeringsfonds met meer dan \$34 miljard aan beheerd vermogen dat zich richt op nutsvoorzieningen, digitale infrastructuur, energie, telecom en transport in Noord-Amerika, Europa, Latijns-Amerika en Azië. I Squared Capital heeft in Europa nog geen vervoersbedrijven, maar met het bezit van de aandelen van Arriva Group zijn zij straks in tien Europese landen actief.

Vraag 9:

Deelt u onze aanname dat dit bedrijf Arriva koopt met als doel om zoveel mogelijk winst te maken en op zijn minst niet de belangen van reizigers in Nederland voorop stelt?

Antwoord 9:

Nee, alle in Nederland actieve OV-bedrijven zijn commerciële ondernemingen met winstoogmerk. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid te waken voor de belangen van de reizigers. Het is niet aan ons om in te gaan op een aanname over het doel van de aandeelhouder. Wel voeren wij onze wettelijke taak uit als bevoegd gezag om Arriva Personenvervoer Nederland B.V. te houden aan het leveren van prestaties conform de concessievoorwaarden van de concessies die zij in Gelderland verzorgen.

Arriva Personenvervoer Nederland B.V. geeft aan dat de nieuwe aandeelhouder zich heeft gecommitteerd aan het voorzien van lange termijn kapitaal voor investeringen, om de dienstverlening uit te breiden en te verbeteren en om te investeren in de energietransitie. Zij delen de wens om duurzame transportoplossingen te bieden die tegemoetkomen aan de behoeften van vandaag en morgen. Dit omvat ook de transitie van de vloot naar groenere brandstoftechnologieën. Dit is in het belang van reizigers in Nederland.

Vraag 10:

Deelt u onze mening dat het OV in de eerste plaats een publieke voorziening is en dat winst maken binnen het OV geen doel op zich moet zijn?

Antwoord 10:

Ja, openbaar vervoer is een voorziening die voor ongeveer de helft betaald wordt met overheidsgeld en uitgevoerd wordt door commerciële bedrijven. Die bedrijven willen winst maken, omdat zij anders geen openbaar vervoer kunnen aanbieden. Dat kan alleen als er voldoende reizigers zijn en dat betekent dat de vervoerder moet inzetten op het verbeteren en in stand houden van een goed reisproduct.

Datum

28 november 2023

Zaaknummer

2023-013445

Blad

5 van 6

Vraag 11:

Hoe beziet u in dat licht het feit dat I Squared Capital geregistreerd is op de Kaaimaneilanden, een land waar veel bedrijven zich laten registreren om belasting te ontwijken? Vind u het zorgelijk dat een mogelijk belastingontwijkend bedrijf Gelderse concessies invult?

Antwoord 11:

In het openbaar vervoer kennen we marktwerking. Het is aan bedrijven zelf om te besluiten waar zij zich laten registreren. Daar hebben wij geen invloed op.

Vraag 12:

Bent u het met ons eens dat de verkoop van Arriva aan een bedrijf dat slechts uit is op winstmaximalisatie voor Gelderland onwenselijk is? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12:

Nee, met de verkoop van het bedrijf verandert niets aan het vervoer dat Arriva Personenvervoer Nederland B.V. aanbiedt in onze provincie en daarbuiten. De concessieafspraken die gemaakt zijn blijven onveranderd. De wijziging van de aandeelhouder heeft geen veranderingen in het openbaar vervoer tot gevolg, omdat de concessie nog steeds bindend is. Dit is overigens dezelfde situatie als in 2010 toen er een wijziging van de aandeelhouder plaatsvond naar Deutsche Bahn. Wij kunnen niet ingaan op de bedrijfsvoering van de nieuwe aandeelhouder.

Vraag 13:

Heeft u kenbaar gemaakt bij Arriva en/of Deutsche Bahn dat een dergelijke verkoop onwenselijk is? Zo nee, waarom niet en bent u alsnog voornemens dat te doen? Zo ja, wat was de reactie?

Antwoord 13:

Nee, wij hebben niet kenbaar gemaakt bij Arriva Group en/of Deutsche Bahn dat de wijziging van de aandeelhouder onwenselijk is en hebben geen voornemen om dit te gaan doen, omdat de verkoop geen invloed heeft op de uitvoering van de huidige concessies. Wij hebben een contractuele overeenkomst met Arriva Personenvervoer Nederland B.V. en niet met hun aandeelhouder.

Vraag 14:

Heeft u contact met andere provincies over de verkoop van Arriva? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is de strekking van het contact en bent u van plan om samen actie te ondernemen in deze kwestie?

Antwoord 14:

Ja, wij hebben contact gelegd met andere provincies over de wijziging van de aandeelhouder van Arriva Group, met de bedoeling naar hun mening te vragen over de wijziging van de aandeelhouder. Onze indruk is dat we allen dezelfde mening hebben, zoals verwoord in de beantwoording van uw vragen. We zijn niet van plan samen actie te ondernemen om de verkoop tegen te gaan. We blijven uiteraard wel de ontwikkelingen in het belang van het openbaar vervoer volgen.

Datum

28 november 2023

Zaaknummer

2023-013445

Blad

6 van 6

Vraag 15:

Heeft u contact met het ministerie van I&W over deze mogelijke verkoop? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat vindt I&W van de verkoop van Arriva? Zijn er vanuit de Rijksoverheid mogelijkheden om deze verkoop tegen te houden?

Antwoord 15:

Nee, wij hebben geen contact met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat opgenomen over de wijziging van de aandeelhouder van Arriva Group. Als provincie zien wij geen mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de vrije Europese aandelenmarkt.

Wel hebben wij kennisgenomen van de [beantwoording van Kamervragen](#) van 15 november 2023 over de verkoop van Arriva door de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, drs. V.L.W .A. Heijnen. Daarin kunt u lezen of er voor de Rijksoverheid mogelijkheden zijn om deze verkoop tegen te houden.

Vraag 16:

Deelt u onze mening dat, wanneer vervoersbedrijven het algemeen belang niet meer dienen, de mogelijkheid tot investering aan een provinciaal vervoersbedrijf een uitkomst kan zijn?

Antwoord 16:

Wij zien vanwege de wijziging van de aandeelhouder van Arriva Group geen aanleiding om over te gaan tot investering van OV aan een provinciaal vervoersbedrijf. Hiervoor zou overigens eerst de wet moeten worden aangepast.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Henri Lenferink

- Commissaris van de Koning

Frederik van Ardenne

- Secretaris